SA’ÎD BİN OSMAN (İbn-i Seken)

Mısır’da yetişen hadîs âlimlerinden. İsmi, Sa’îd bin Osman bin Sa’îd bin Seken el-Mısrî’dir. Aslen Mısırlı olup, bezzâzlık ya’nî kumaş tüccârlığı yapardı. Künyesi, Ebû Ali bin Seken’dir. “İbn-üs-Seken” diye meşhûr oldu. 294 (m. 908) senesinde Bağdâd’da doğdu. İlim öğrenmek için birçok yerleri dolaştı. Birçok eser yazmıştır. 353 (m. 964) senesinin Muharrem ayında vefât etti. Vefâtında 59 yaşında idi.

İbn-i Seken, Irak, Şam, Cezîre, Horasan ve Mâverâünnehr âlimlerinden Ebü’l-Kâsım el-Begâvî, Sa’îd bin Abdülazîz el-Halebî, Muhammed bin Muhammed bin Bedr-ül-Bâhilî, Ebû Arûbe el-Harrânî, Muhammed bin Yûsuf el-Ferberî, İbn-i Cûsâ ve bunların zamanında, Ceyhun’dan Nil’e kadar olan bölgede yetişen bütün âlimlerden ilim alıp, hadîs-i şerîf rivâyet etti. Bu işe o kadar çok önem verdi ki, topladığı ilimlerden birçok eserler kaleme aldı. “Sahîh-ül-müntekâ” adındaki eseri meşhûrdur. Kendisinden de, Ebû Abdullah İbni Mende, Abdülganî bin Sa’îd, Ali bin Muhammed ed-Dekkâk, Abdullah bin Muhammed bin Esed-il-Kurtubî, Ebû Abdullah Muhammed bin Ahmed bin Yahyâ bin Müferrec, Ebû Ca’fer bin Avnillah ve daha pekçok âlim ilim alıp rivâyette bulundular. Onun “Sahîh-ül-müntekâ” adındaki eseri Endülüs âlimlerinin eline ulaşıp, orada yayıldı. Ondan çok istifâde ettiler.

Hadîs ilminde sika (güvenilir) bir âlimdir. Sözleri ve rivâyetleri huccettir (senettir). O, hafız idi. Yüzbinden fazla hadîs-i şerîfi, râvîleri ve senetleri ile birlikte ezberlemişti. Hadîs-i şerîflerin cerh ve ta’dilini, sıhhat ve illet derecelerini çok iyi biliyordu.

Çok kıymetli eserler yazmıştır. Eshâb-ı kiramın isimlerini, hâl tercemelerini ve rivâyet ettiği hadîs-i şerifleri bildiren eser müelliflerindendir. Hadîs ilminde mühim bir kaynak olan bu eserlerinden “Sahîh-ül-müntekâ”, “Ma’rifet-üs-Sahâbe” ve “Sünen-i Sıhâh-ül-me’sûre” adındaki eserleri çok meşhûrdur.

Sâlih bir zât olup, takvâ ve vera’ sahibiydi. Haramlardan ve şüphelilerden çok sakınırdı.

Onun rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfte, Peygamber efendimiz buyurdu ki: “Dînini ve ahlâkını beğendiğiniz bir kimse, size geldiğinde (velisi olduğunuz bir kıza talip olursa) onu evlendiriniz! Eğer böyle yapmazsanız, yeryüzünde bir fitne ve büyük bir fesad zuhur edebilir.”

Sa’îd bin Osman diyor ki; “Zünnûn-ı Mısrî’nin şöyle dediğini işittim: Bütün evliyânın sözleri şu dört cümle etrâfında dönüp durmuştur.

1. Allahü teâlâyı çok sevmelidir.

2. Dünyalıkların, ya’nî haramların ve mekrûhların azından bile nefret etmelidir.

3. Allahü teâlânın kelâmı olan Kur’ân-ı kerîme tam uymalıdır.

4. Gelecek olan her günün, daha kötüye gideceğinden endişelenmelidir.”

1) Mu’cem-ül-müellifîn cild-1, sh. 227

2) Tezkiret-ül-huffâz cild-3, sh. 937

3) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 12

4) Keşf-üz-zünûn sh. 1106, 1074, 1075, 1712